

4. Євстратов П.І. Особливості показників індексу маси тіла студенток I курсу гуманітарних спеціальностей Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича / П. Євстратов, Л. Бигар, Я. Зорій // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : збірник наукових праць. – 2012 – № 3 (19). – С. 200–203.

5. Кортелишев А.В. Вопросы ранней диагностики предрасположенности детей к конституционально-экзогенному ожирению / А.В. Кортелешов // Педиатрия. – 2006. – № 4. – С. 7–11.

6. Трушкіна И.В. Возрастные аспекты кардиометаболических нарушений у пациентов с избыточной массой : автореф. дис. док. мед. наук. 14.01.08 – педиатрия ; 14.01.05 – кардиология / И. В Трушкіна. – Томск, 2010. – 23 с.

УДК 378.036 + 378.037

Єрмолаєва Т. М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

ТЕХНОЛОГІЧНА СХЕМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИКО-ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Проаналізовано та узагальнено досвід навчально-виховної роботи вищих навчальних закладів, спрямований на формування естетико-фізичних якостей студентської молоді. Визначено компоненти педагогічної технології та розроблено технологічну схему формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання.

Ключові слова: технологічна схема, естетико-фізичні якості, процес фізичного виховання, педагогічна технологія.

Єрмолаєва Т. Н. Технологическая схема формирования эстетико-физических качеств студентов в процессе физического воспитания. Проанализирован и обобщен опыт учебно-воспитательной работы высших учебных заведений, направленный на формирование эстетико-физических качеств студенческой молодежи. Определены компоненты педагогической технологии и разработана технологическая схема формирования эстетико-физических качеств студентов в процессе физического воспитания.

Ключевые слова: технологическая схема, эстетико-физические качества, процесс физического воспитания, педагогическая технология.

Yermolayeva T. N. Technological scheme of formation of aesthetically-physical qualities of students in physical education. Analyzed and summarized the experience of the educational activities of higher educational institutions, aiming at the formation of the aesthetically-physical qualities of the youth. The components of educational technology and developed a technological scheme of forming aesthetically-physical qualities of students in physical education.

Key words: technological scheme, aesthetically-physical qualities, process of physical education, educational technology.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями.

Потреба інтеграції України до європейського та світового освітнього простору зумовлює необхідність урахування європейських вимог, стандартів і тенденцій, зокрема – прагнення до технологізації освітнього процесу, що включає використання інноваційних педагогічних технологій. Метою Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття») є виведення освіти в Україні на рівень розвинутих країн світу [1]. Це передбачає особливу увагу до питань виховання молодого покоління, впровадження педагогічних технологій, спрямованих на формування цілісної, духовно багатой та фізично досконалої особистості. Важливої ролі при цьому набувають заклади вищої освіти, де в процесі залучення студентів до різних видів освітньої, громадської та професійної діяльності формуються світоглядні, пізнавальні інтереси, естетичні уявлення, поведінкові норми особистості.

Професійна діяльність в умовах сучасного динамічного життя висуває підвищені вимоги й до психофізичного стану молоді людини. Отже, фізична підготовка майбутніх фахівців необхідна для зміцнення здоров'я молоді, підвищення розумової й фізичної працездатності, професійної придатності до майбутньої діяльності, естетична – для забезпечення духовного розвитку і гармонії особистості. Особливого значення при цьому набуває відношення студентської молоді до фізичної культури як складової загальної культури особистості, її духовного розвитку, важливого чинника фахової підготовки. Тому сьогодні в навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів має приділятися велика увага фізичному вихованню.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню різних аспектів проблеми технологізації освіти й використанню педагогічних технологій, присвячено праці як зарубіжних (В. Безпалько, Р. Вільямс, Т. Гілберт,

А. Калмиков, В. Монахов, М. Поташник, А. Ромішовські, Г. Селевко та ін.), так і вітчизняних діячів педагогічної науки (Н. Волошина, О. Ісаєва, В. Кізенко, О. Пометун, О. Савченко, І. Тараненко, В. Шуляр та ін.). Сучасними вченими розробляються також ідеї щодо всебічного розвитку особистості з урахуванням її духовності, естетичної культури й фізичної досконалості. У цьому напрямі здійснюються теоретико-методичні наукові дослідження з питань фізичного виховання студентської молоді (Л. Андрющенко, О. Булич, В. Видрін, А. Домашенко, С. Канішевський, А. Рибковський), естетичного виховання на заняттях з фізичної культури (В. Белоусова, Н. Глушак, Г. Сатиров), розвитку особистості у взаємозв'язку фізичного та естетичного виховання (Н. Бервінова, В. Завадич, Л. Лубишева, Т. Ротерс та інші). Але, незважаючи на значний інтерес науковців до проблеми, що порушується автором у цій роботі, частина значущих питань залишається недостатньо висвітленою в сучасній науці. Ознайомлення з результатами теоретичних напрацювань учених і практичним досвідом фізичного виховання у вищих навчальних закладах показало відсутність спеціальних досліджень з проблеми формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання та її розробки в теоретичному й практичному аспектах.

Формулювання мети та завдань роботи. Враховуючи викладене вище, метою цієї роботи є розробка технологічної схеми педагогічної технології формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання вищих навчальних закладів. Для досягнення мети встановлено такі завдання: проаналізувати літературу із зазначеної проблеми; вивчити та узагальнити досвід роботи щодо організації процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах; схарактеризувати окремі компоненти педагогічної технології, спрямовані на формування естетико-фізичних якостей студентів; з урахуванням означених компонентів розробити технологічну схему формування естетико-фізичних якостей студентської молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теоретичний аналіз свідчить про неоднозначність трактування сучасними дослідниками поняття «педагогічна технологія». Так І. Прокопенко та В. Євдокимов розглядають її як систему науково обґрунтованих дій і взаємодій елементів навчального процесу, виконання яких гарантує досягнення поставлених цілей навчання [66, с. 9]. О. Степанов і М. Фіцула стверджують, що педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підхід і композицію форм, методів, способів, прийомів і виховних засобів [7, с. 485]. У дисертаційній роботі І. Чемерис доведено, що педагогічною технологією є практичне досягнення поставлених цілей навчання через використання конкретних методів, засобів, поетапних дій викладача й студента в умовах оперативного зворотного зв'язку [8, с. 14]. Дослідниця Ю. Ніколаєнко вважає, що педагогічна технологія є засобом реалізації освітньої мети: вона «визначає упорядковані професійні дії суб'єктів педагогічного процесу, які при оптимальності ресурсів і зусиль усіх учасників педагогічної взаємодії сприяють реалізації свідомо визначеної освітньої мети та забезпечують можливість відтворення процесу на рівні, який відповідає рівню педагогічної майстерності педагога» [5, с. 52]. Отже, під педагогічною технологією формування естетико-фізичних якостей студентів ми розуміємо сукупність науково обґрунтованих психолого-педагогічних настанов, які визначають спеціальний підхід і композицію форм, методів, засобів і прийомів, спрямованих на ефективне (при оптимальності ресурсів і зусиль усіх учасників педагогічної взаємодії) досягнення поставленої мети (формування естетико-фізичних якостей студентської молоді). А під технологічною схемою формування естетико-фізичних якостей студентської молоді у процесі фізичного виховання вищих навчальних закладів – умовне зображення технології процесу, розподіл його на окремі функціональні елементи (компоненти педагогічної технології, спрямовані на формування естетико-фізичних якостей студентів) і визначення логічних зв'язків між ними.

На підставі теоретичного обґрунтування схарактеризовано критерії та показники сформованості естетико-фізичних якостей студентів: *мотиваційно-ціннісний критерій*, показниками якого є особистісно-ціннісне ставлення, наявність естетико-фізичних потреб, отримання естетико-фізичної насолоди, емоційний відгук, естетико-фізична самопобудова; *художньо-руховий критерій*, до показників якого відносяться фізична підготовленість, координаційні здібності, краса постави, почуття ритму, виразність рухів; *творчо-діяльнісний критерій*, серед показників якого естетико-фізична компетентність, естетико-фізичні уявлення, естетико-фізичне сприйняття, естетико-фізична спостережливність, естетико-фізична самореалізація [2].

Ґрунтуючись на теоретичному аналізі, визначенні основ взаємозв'язку естетичного і фізичного виховання у процесі формування гармонійної особистості [3] та загальних принципах естетичного і фізичного виховання, було встановлено специфічні принципи формування естетико-фізичних якостей студентської молоді: міжпредметний зв'язок естетичного і фізичного виховання; гармонійний духовно-фізичний розвиток студентів; безперервна естетико-фізична діяльність.

Теоретичний аналіз навчально-виховного процесу вищих навчальних закладів дав можливість з'ясувати, що фізичне виховання у вищих навчальних закладах здійснюється протягом усього періоду навчання в різних формах (навчальна, позанавчальна й самостійна робота), які взаємопов'язані, доповнюють одна одну та є єдиним процесом фізичного виховання студентів. Основною формою фізичного виховання є навчальні заняття, які, незалежно від розв'язуваних специфічних завдань, підпорядковуються загальній меті гармонійного розвитку особистості. У позанавчальний час використовуються фізкультурно-масові й спортивні заходи, що мають великий арсенал засобів багатогранного впливу на особистість студента, розвиток його фізичної культури та емоційної сфери. Самостійна робота спрямована на систематичну й свідому індивідуальну діяльність студента, вироблення позитивних рис волі й характеру, подолання негативних звичок, формування бажаних естетико-фізичних якостей [4]. Спираючись на теоретичний аналіз, визначено основні засоби, що сприяють формуванню естетико-фізичних якостей студентів: музика (музичний супровід); фізичні вправи (загальнорозвиваючі, танцювальні, силові); естетичне оформлення фізкультурно-спортивних заходів, майданчиків, споруд; мистецтво (скульптура, живопис, кіномистецтво); естетичний вигляд учасників фізкультурних заходів і студентів (костюми, взуття, одяг); сили природи; методичні вказівки; відеоматеріали; засоби масової інформації тощо. Заняття фізичними вправами дозволяють усебічно впливати на гармонійний розвиток м'язів, пропорційність статури, привабливий вигляд тощо. Під час фізичних навантажень виникають позитивні емоції й почуття, що проявляються у виразності рухів. У свою чергу, музика дає естетичну насолоду, розвиває естетичний смак, викликає естетичні уявлення, а танці (гімнастичні, хореографічні, ритмічні заняття) сприяють розвитку пластичності, спритності, красі рухів тощо. Отже, враховуючи визначені окремі компоненти педагогічної технології, спрямовані на формування естетико-фізичних якостей, взаємозв'язок і взаємообумовленість цих компонентів, розроблено технологічну схему формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання вищих навчальних закладів (рис. 1).

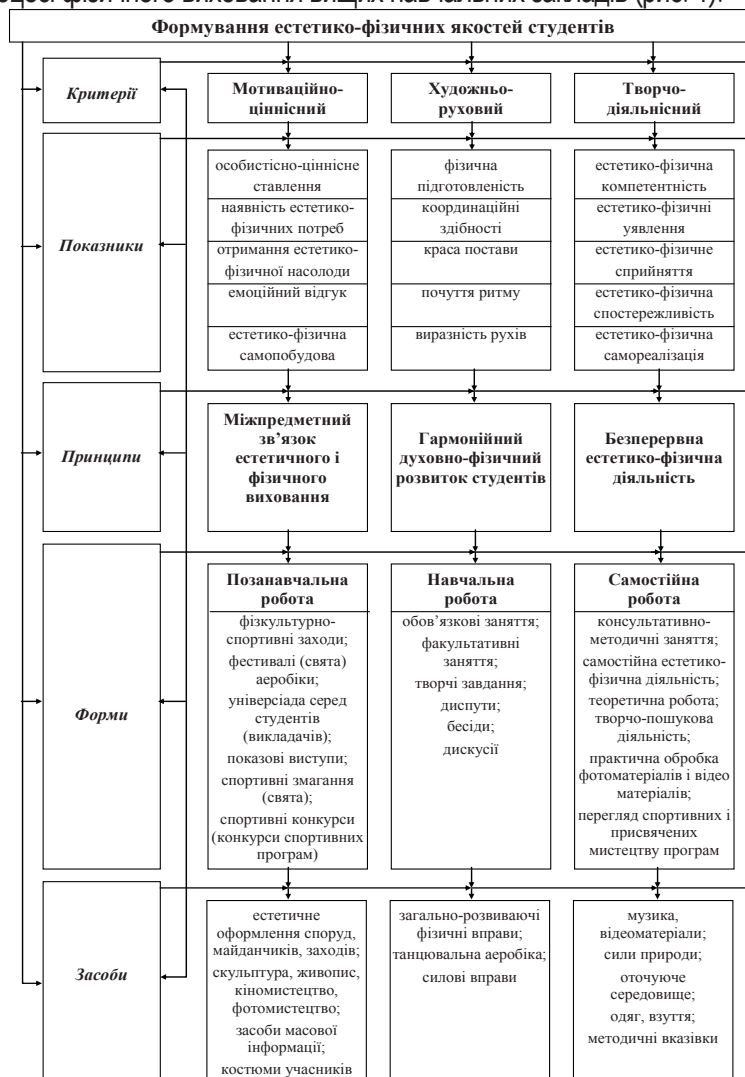

Рис. 1. Технологічна схема формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання вищих навчальних закладів

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ. Таким чином, здійснений нами теоретичний аналіз проблеми дав можливість розробити технологічну схему педагогічної технології формування естетико-фізичних якостей студентів у процесі фізичного виховання вищих навчальних закладів, що передбачала навчально-виховну діяльність у різних формах, системне використання принципів і засобів навчально-виховного процесу та будувалась на переконанні у цілісності людської особистості, що виявляється, насамперед, у взаємозв'язку духовних і фізичних сил людини. Подальша робота буде спрямована на дослідження та аналіз результатів впровадження педагогічної технології в процес фізичного виховання вищих навчальних закладів для формування естетико-фізичних якостей студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
2. Єрмолаєва Т. М. Критерії сформованості естетико-фізичних якостей студентської молоді / Т. М. Єрмолаєва // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2012. – № 7 (242), Ч. II. – С. 90–98.
3. Єрмолаєва Т. М. Основи взаємозв'язку фізичного та естетичного виховання в процесі розвитку особистості / Т. М. Єрмолаєва // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2011. – № 1. – С. 54–57.
4. Єрмолаєва Т. М. Поєднання форм фізичного виховання для розвитку естетико-фізичних якостей студентів / Т. М. Єрмолаєва // Університет і регіон: проблеми сучасної освіти: XVIII наук.-практ. конф., 24–25 жовтня 2012 р.: зб. наук. праць. – Луганськ, 2012. – С. 118–119.
5. Ніколаєнко Ю.О. Підготовка студентів аграрних спеціальностей до професійного спілкування в іншомовному середовищі: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Ю.О. Ніколаєнко. – Полтава, 2009. – 260 с.
6. Прокопенко І. Ф. Педагогічні технології: навч. посіб. / І. Ф. Прокопенко, В. І. Євдокимов. – Харків: Колегіум, 2005. – 224 с.
7. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки: посібник / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. – К.: Академвидав, 2003. – 504 с.
8. Чемерис І. М. Формування професійної компетентності майбутніх журналістів засобами іншомовних періодичних видань: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / І. М. Чемерис. – К., 2007. – 24 с.

УДК 796.817:159.947-053.6

Єрмоленко Е. А.
Інституту проблем виховання НАПН України

ХОРТИНГ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ НАПОЛЕГЛИВОСТІ В ШКОЛЯРІВ 6–7 РОКІВ

У даній статті розкриваються зміст, форми і методи виховання в школярів 6–7 років наполегливості в процесі занять хортингом. Подано результати дослідження з виховання наполегливості та розкривається ефективність організаційних форм і методів у процесі занять хортингом. Проведено теоретичний аналіз проблеми виховання в учнів молодшого шкільного віку наполегливості в процесі занять хортингом.

Ключові слова: хортинг, організаційна форма, виховання наполегливості, вольові якості, молодші школярі, педагогічні умови.

Еременко Е. А. Хортинг как способ воспитания настойчивости в школьников 6-7 лет. В данной статье раскрывается содержание, формы и методы воспитания у младших школьников настойчивости в процессе занятий хортингом. Представлены результаты исследования воспитания настойчивости и эффективности организационных форм и методов в процессе занятий хортингом. Проведен теоретический анализ проблемы воспитания настойчивости у учащихся младшего школьного возраста и оздоровительных физических упражнений хортинга.

Ключевые слова: хортинг, организационная форма, воспитание настойчивости, волевые качества, младшие школьники, педагогические условия.

Eremenko E. A. Horting as a means of education of persistence in pupils of 1st-2nd forms of primary school. This article interprets the meaning of horting as an organizational form of education of persistence in primary school children. It shows the results of the study of education of persistence and effectiveness of the organizational form during the training process of horting. We carried out a theoretical analysis of education of persistence in pupils of primary school as well as the physical exercises of horting.